

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાતની ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં
ફોજદારી અપીલ નં. ૮૩૩/૨૦૦૩

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી – આર.પી. ઢોલરીયા

૧. શું સ્થાનિક સમાચાર પત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?
૨. પત્રકારને બતાવવામાં આવે કે નહીં?
૩. શું ન્યાયમૂર્તીશ્રી ચુકાદાની પાકી નકલ જોવા માંગે છે?
૪. શું આ દાવામાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?

ભરત કાશીનાથ દળવી. અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય. સામાવાળા(ઓ) /પ્રતિવાદી (ઓ)

ઉપસ્થિતી : શ્રી કે. જે. શેઠના, અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ માટેના વરીફ વકીલશ્રી.
કુ. મોનાલી ભટ્ટ, વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે એ.પી.પી. (મ.સ.વ.)

સમક્ષ :- માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી આર.પી. ઢોલરીયા

તારીખ: ૨૧/૧૧/૨૦૧૬ મૌખિક ચુકાદો

૧. અપીલકર્તાએ ૧૯૯૯ના વિશેષ ભ્રષ્ટાચાર દાવા નંબર ૧માં જાણીતા સંયુક્ત જિલ્લા ન્યાયાધીશ અને ઝડપી ન્યાયાલય (ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ) નં. ૧, ભરૂચ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને દોષિત ઠેરવવાના આદેશ વિરુદ્ધ દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ હાલની અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે, જેમાં વિદ્વાન ન્યાયાધીશે અપીલકર્તાને ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ

અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૭ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો છે અને તેને એક વર્ષ માટે સાદી કેદની સજા ભોગવવાની અને રૂ.૫૦૦ નો દંડ ચૂકવવાની સજા ફટકારી છે તથા તે ભરવામાં કસુર કર્યે એક મહિના માટે સાદી કેદની સજા ભોગવવાની સજા. વિદ્વતાપૂર્ણ ન્યાયાધીશે તેમને ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૧૩ (૧) (ડી) સાથે વાંચીને કલમ ૧૩ (૨) હેઠળ પણ દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને તેમને બે વર્ષ માટે સખત કેદની સજા અને રૂ.૧,૦૦૦/નો દંડ ચૂકવવાની સજા ફટકારી હતી અને દંડના ભર્યે એક મહિના માટે સરળ કેદની સજા ભોગવવા માટેવિદ્વાન ન્યાયાધીશે તેને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૦૧ હેઠળ પણ દોષિત ઠેરવ્યો હતો અને તેને છ મહિના માટે સાદી કેદની સજા ફટકારી હતી. વિદ્વાન ન્યાયાધીશે તેને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૧૧ હેઠળ પણ દોષિત ઠેરવ્યો હતો અને તેને ત્રણ મહિના માટે સાદી કેદની સજા ફટકારી હતી. તમામ મૂળ સજાઓ એકી સાથે ચાલવાની હોય છે. જેમ કે ચુકાદાના પૃષ્ઠ ૨૭ પર દર્શાવેલ શેરા મુજબ.

૨. હાલની અપીલને વેગ આપતી ટૂંકી હકીકતો એ છે કે જુલાઈ, ૧૯૯૮ના મહિનામાં આરોપી સાગબારા પોલીસ સ્ટેશન, બીટ નંબર ૩માં નિઃશસ્ત્ર પોલીસ જમાદાર તરીકે ફરજ બજાવતો હતો. તેણે ફરિયાદી પાસેથી તેની બહાર નીકળવાની કાર્યવાહી શરૂ ન કરવા બદલ રૂ. ૨૦,૦૦૦/ની લાંચ માંગી હતી. સંમતિ મુજબ, તે ફરિયાદકર્તાના ઘરે સવારે ૧૧.૨૦ વાગ્યે રૂ.૫,૦૦૦/- નો હમો લેવા ગયો અને પંચ નં. ૧ ભરત ઈશ્વરભાઈ ફરિયાદી, ફ.સા.નં. -૨ રાયજી મોતી વસાવાની હાજરીમાં તેણે રૂ. ૫,૦૦૦/- ની ઉપરોક્ત રકમ સ્વીકારી. આથી, ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૧૩ (૧) (ડી) સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૭,૧૩ (૨) હેઠળ દંડનીય ગુનાઓ માટે અપીલકર્તા આરોપી સામે ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી. આરોપી પર ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૧૧ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૨૦૧ હેઠળ બીજો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.

૩. ફરિયાદના અનુસરણમાં તપાસ અધિકારીએ તપાસ હાથ ધરી હતી અને અપીલકર્તા આરોપી સામે આરોપપત્ર દાખલ કર્યું હતું. આરોપી સામે આરોપ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. આરોપીએ આરોપમાં દોષિત ન હોવાનો દાવો કર્યો હતો અને દાવો કર્યો હતો કે તેના પર દાવો ચાલી રહ્યો છે.

૩.૧ અપરાધને સાબીત કરવા માટે, ફરિયાદી પક્ષે ત્રણ સાક્ષીઓની તપાસેલ છે અને ઘણા દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા છે.

૩.૨ સુનાવણીના અંતે, સી. આર. પી. સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું નિવેદન નોંધ્યા પછી અને ફરિયાદી પક્ષ અને બચાવ પક્ષ વતી દલીલો સાંભળ્યા પછી, વિદ્વત નીચેની કોર્ટે ઉપર જણાવ્યા મુજબ ચુકાદો અને આદેશ આપ્યો.

૪. તેનાથી વ્યથિત હોવાને કારણે, અપીલકર્તાએ આ અદાલત સમક્ષ ઉપરોક્ત ફોજદારી અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે.

૫. વર્તમાન અપીલને પ્રાધાન્ય આપીને, અપીલકર્તાએ મુખ્યત્વે દલીલ કરી છે કે વિદ્વત નીચેની અદાલતે દફતર પરના પુરાવાનું મુલ્યાંકન કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે અને દોષિત ઠેરવવાના આદેશને ખોટી રીતે નોંધેલો છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિદ્વત ટ્રાયલ જજે તેના યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં દફતર પરના પુરાવાનું મુલ્યાંકન કરેલ નથી અને હકીકતમાં, અત્યાર સુધી પુરાવાનું કોઈ મુલ્યાંકન કરવામાં આવેલ નથી અને તેથી, વિવાદિત ચુકાદા અને દોષિત ઠેરવવાના આદેશને ઉલટાવી દેવાની જરૂર છે.

૬. શ્રી કે.જે. શેઠના, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે સાક્ષીઓના પુરાવા તેમજ વિવાદિત આદેશ દ્વારા આ અદાલતને વીશ્વાસમાં લીધી છે અને દલીલ કરી છે કે આ એક સ્પષ્ટ

દાવો છે જેમાં ફરિયાદી અને પંચોએ પ્રતિકૂળ વલણ અપનાવ્યું છે અને ફરિયાદી પક્ષના દાવો ને બિલકુલ સમર્થન આપ્યું નથી.પરિણામે, માંગ અને સ્વીકૃતિ સંબંધિત મહત્વપૂર્ણ ઘટકો સાબિત થયા નથી.

તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે પંચોના પુરાવાઓ અને દરોડા પાડતા પક્ષ તેમજ અન્ય એક સ્વતંત્ર સાક્ષી ડૉક્ટર, જેમણે ચિપીયોનો ઉપયોગ કરીને અપીલકર્તાના મુખમાંથી ૩૯ ચલણી નોટો મળી હોવાનો આરોપ લગાવ્યો છે, તેમના પુરાવાઓ પર ધ્યાન આપીને પણ ફરિયાદી પક્ષના દાવો ને સમર્થન આપ્યું નથી.પરિણામે, પુનઃ પ્રાપ્તિ પણ સાબિત થતી નથી.

તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે જ્યારે કોઈ પણ સાક્ષીએ ફરિયાદી પક્ષના દાવો ને સમર્થન આપ્યું નથી જે દરોડા પાડતા પક્ષના સભ્ય, તપાસ અધિકારી અને ડૉક્ટરના પુરાવા પર આધારિત હતું, ત્યારે ન તો માંગ કે સ્વીકૃતિ કે વસૂલાત કે જમી કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર સાબિત થઈ છે.

પરિણામે, વિદ્વત નીચેની અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલો ચુકાદો એવી ધારણા પર આધારિત છે કે આરોપી લાંચ લેવા માટે ફરિયાદીના ઘરે હાજર હતો.પરિણામે, વિદ્વત નીચેની અદલતે તારણ કાઢ્યું છે કે ફરિયાદીના ઘરે આરોપીની હાજરી સ્થાપિત થઈ હતી અને તેથી દરોડા પાડતા પક્ષના સભ્ય અને ડૉક્ટરની હાજરીમાં વસૂલાત પણ કરવામાં આવી છે.માંગ અને સ્વીકૃતિ નીચેની અદાલત દ્વારા ધારવામાં આવે છે જે માનનીય ઉચ્ચ અદાલતો અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા કેસોના પુરાવા અને દાવાઓના મુલ્યાંકન માટે નિર્ધારિત સિદ્ધાંત અનુસાર નથી.

તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે આરોપીના મોંમાંથી ૩૯ની અને ૫૦૦ અને ૧૦૦ રૂપિયાની ચલણી નોટો મળી આવી હોવાના પુરાવા ઉપલબ્ધ નથી અને આરોપીઓએ તેને ગળી જવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો તે પણ એક સામાન્ય સમજદાર માણસ દ્વારા વિશ્વાસપાત્ર નથી કારણ કે ૩૯ ચલણી નોટોના બંડલને કોઈ પણ વ્યક્તિ ગળી શક્યું ન હતું.તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદી પક્ષ ગેરકાયદેસર સંતોષ અને તેની સ્વીકૃતિની માંગના સંદર્ભમાં મહત્વપૂર્ણ ઘટકો

સ્થાપિત કરવામાં ખરાબ રીતે નિષ્ફળ ગયો છે.છેલ્લે, શ્રી કે.જે. શેઠના, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે આ અદાલતને વર્તમાન અપીલને મંજૂરી આપવા વિનંતી કરી છે.

૭. બીજી બાજુ, કુ. મોનાલી ભટ્ટ, વિદ્વાન એપીપીએ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને ટેકો આપ્યો છે.તેણીએ રજૂઆત કરી છે કે મહત્વપૂર્ણ ઘટક એટલે કે માંગ સ્પષ્ટપણે ફરિયાદમાંથી જ બહાર આવી રહી છે અને દરોડા સમયે પણ, ફરિયાદીએ રૂ. ૫૦૦ અને રૂ. ૧૦૦ ની ૩૯ પાવડરવાળી ચલણી નોટો પહોંચાડી હતી અને તેથી, માંગ પોતે જ અનુમાન લગાવવી જરૂરી છે કારણ કે રૂ. ૫૦૦ અને રૂ. ૧૦૦ ના મૂલ્યની પાવડરવાળી ચલણી નોટો અપીલકર્તાના આરોપીના મોંમાંથી મળી આવી હતી.

તેણીએ વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે પાર જાંબલી લેમ્પનું પરીક્ષણ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે શર્ટના ખિસ્સા તેમજ અપીલકર્તાની આંગળીઓ એન્થ્રેસીન પાવડરથી ખરડાયેલી હતી અને તેથી, વિદ્વત નીચની અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ તારણો દફતર પર ઉપલબ્ધ પુરાવા અનુસાર છે જે બાબાતે કોઈ દખલગીરીની માંગ કરતું નથી.

૮. આ અદાલતે શ્રી કે.જે. શેઠના, અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ અને કુ. ભટ્ટ પ્રતિવાદી રાજ્ય માટેના વિદ્વાન એ.પી.પી. ને સાંભળ્યા છે.

૯. આ અદાલતે વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા વિવાદિત ચુકાદા તેમજ પેપર બુકની પ્રકૃતિમાં દફતર પરના પુરાવાઓનું ઝીણવટપૂર્વક નિરીક્ષણ કર્યું છે. ફરિયાદી પક્ષના નિવેદન અનુસાર, જુલાઈ, ૧૯૯૮ના મહિનામાં આરોપી સાગબારા પોલીસ સ્ટેશન, બીટ નંબર ૩માં નિઃશસ્ત્ર પોલીસ જમાદાર તરીકે ફરજ બજાવતો હતો. તેણે ફરિયાદી પાસેથી તેની બહાર નીકળવાની કાર્યવાહી શરૂ ન કરવા બદલ રૂ. ૨૦,૦૦૦/ની લાંચ માંગી હતી. સંમતિ મુજબ, તે રૂ. ૫,૦૦૦/લાંચનો હમો સ્વીકારવા માટે ફરિયાદીના ઘરે ગયો અને પંચ નંબર ૧ ભારતભાઈ,

ફ.સા.નં.૨ રાયજી મોતી વાસવાની હાજરીમાં તેણે રૂ. ૫,૦૦૦/ની ઉપરોક્ત રકમ સ્વીકારી, જેથી અપીલકર્તાએ આરોપ મુજબ ગુનો કર્યો.

૧૦. ૧. ફ.પ.સા. નં. ૧ ફરિયાદી-ભરત ઈશ્વરે ફરિયાદી પક્ષનો દાવો છોડી દીધો છે. તેણે આંક ૭ દ્વારા જુબાની આપેલ છે. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે સાગબારા પોલીસ સ્ટેશનમાં તેમની સામે નોંધાયેલા પ્રતિબંધના ઘણા દાવાઓમાંથી કેટલાક દાવાઓ આરોપીના કહેવા પર નોંધવામાં આવ્યા હતા અને તેના કારણે સાગબારા પોલીસ સ્ટેશનના પી.એસ.આઈ. તેમને હેરાન કરી રહ્યા હતા અને જો તેઓ દારૂનો વેપાર કરતા હોય તો તેમની પાસેથી હથ્થાની માંગણી કરી રહ્યા હતા.

તેથી તેણે કોઈનું નામ લીધા વિના સાગબારા પોલીસ સ્ટેશન સામે ફરિયાદ કરી હતી. પછી વર્ષ ૧૯૯૮ માં, એક રવિવારે, એ.સી.બી. ના કર્મચારીઓ આવ્યા અને તેમના ઘરની નજીકમાં એક ભાડાના ઘરમાં છુપાઈ ગયા. ત્યારબાદ નક્કી કર્યા મુજબ પોલીસ તેના ઘરે આવી હતી. તેઓ ત્રણ હતા, (૧) અભેસિંગ, (૨) ભરત-આરોપી અને (૩) જયસિંહ. ત્યારબાદ, તેણે આરોપીને આ રકમ પી.એસ.આઈ. ને સોંપવા માટે રૂ. ૫૦૦૦ આપી હતી, પરંતુ આરોપીએ તેને આ રકમ સીધી પી.એસ.આઈ. ને આપવા કહ્યું હતું. જેમ જેમ વાતચીત ચાલી રહી હતી તેમ તેમ આરોપી અને પોતે ચલણી નોટોને સ્પર્શ કર્યો હતો. એ.સી.બી. ના કર્મચારીઓએ આ વાત સાંભળી અને ત્યાં આવીને આરોપીઓને પકડી લીધા. ત્યારબાદ કાગળો તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમને તેના પર સહી કરવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું. જો કે, પેપરની સામગ્રી તેમને વાંચી સંભળાવવામાં આવી ન હતી. તેના મુખ્ય પુરાવા પછી, ફરિયાદી પક્ષે તેને ફરી ગયેલ જાહેર કર્યો. તેની ઉલટ તપાસમાં, ફરિયાદીએ સ્વીકાર્યું હતું કે આરોપીએ ન તો લાંચ માંગી હતી અને ન તો કોઈ રકમ સ્વીકારી હતી. જોકે ફરિયાદીનો મુખ્ય પુરાવો સ્પષ્ટ રીતે અલગ હોવાનું જણાય છે, તેમ છતાં તેણે તેના અગાઉના તમામ નિવેદનોને નકારી કાઢ્યા હતા.

૧૧. ફ.પ.સા. -૨-ભરૂચ નગરપાલિકાના જકાત વિભાગના કારકુન રાયજી મીતા વસાવાએ જુબાની આપી છે કે તેમની હાજરીમાં છટકું તૈયાર કરવામાં આવેલ અને તેમની હાજરીમાં એન્થ્રેસીન પાવડર લગાવ્યા પછી ૩૮ ચલણી નોટો ગોઠવવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ રકમી જુલાઈ, ૧૯૯૮ના રોજ ફરિયાદીના નિવાસસ્થાને છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું હતું અને તે સમયે તે અને દરોડા પાડનાર પક્ષના અન્ય સભ્યો ફરિયાદીના ઘરની નજીકમાં છુપાઈને આરોપીના આવવાની રાહ જોઈ રહ્યા હતા અને તે સમયે આરોપી ત્યાં પહોંચ્યો હતો અને ફરિયાદીને પૂછ્યું હતું અને ત્યારબાદ તેમની વચ્ચે કેટલીક વાતચીત ચાલી રહી હતી અને તેમની વચ્ચે શું વાતચીત થઈ તે અંગે તે સાંભળી શક્યો ન હતો.આ દરમિયાન ફરિયાદી બહાર આવ્યો અને સંકેત આપ્યો અને આરોપી પણ ફરિયાદીના ઘરમાંથી બહાર આવ્યો અને દરોડા પાડનાર પક્ષના તમામ સભ્યો ત્યાં આવી ગયા. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે આરોપીઓએ દરોડા પાડતા પક્ષના સભ્યો સાથે ઝપાઝપી કરી હતી. તે સમયે એ.સી.બી. ના અધિકારીઓએ પોતાનો પરિચય આપ્યો હતો. તેણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે પોલીસ કોન્સ્ટેબલ - સીતારામે જ્યારે આરોપીઓને ખિસ્સામાંથી ચલણી નોટો બહાર કાઢવાનું કહ્યું ત્યારે તેણે પોતાના ખિસ્સામાંથી ચલણી નોટો બહાર કાઢીને મોંમાં મૂકી દીધી હતી. તેમણે વધુમાં કહ્યું છે કે, આ સમયે, તેમના મોંમાંથી નોટો બહાર કાઢવા માટે તાત્કાલિક ડૉક્ટરને બોલાવવામાં આવ્યા હતા. તે સમયે ડૉક્ટર તેની સાથે ચિમટા ન લાવતા હોવાથી તે ચિમટા લાવવા માટે પાછો ગયો અને થોડા સમય પછી પાછો આવ્યો અને આરોપીના મોંમાંથી ચલણી નોટો બહાર કાઢવા માટે ઓપરેશન કર્યું. ઓપરેશન કર્યા પછી, આરોપી દ્વારા લાંચ તરીકે માંગવામાં આવેલી ૫,૦૦૦ રૂપિયાની નોટો તેના મોંમાંથી મળી આવી હતી. જો કે, ઉલટ તપાસમાં તેણે સ્વીકાર્યું છે કે ન તો આરોપીએ ફરિયાદી પાસેથી કોઈ ગેરકાયદેસર વળતરની માંગ કરી હતી અને ન તો ફરિયાદીએ તેની હાજરીમાં તેને ચલણી નોટો આપી હતી.

૧૨. ફ.પ.સા. નં - ૩ રથિનકુમાર અનિલ વિશ્વાસે આ ઘટના પહેલા લગભગ ચાર વર્ષ સુધી દેવમોગરા ખાતે "નમ્રતા" ક્લિનિકના નામે ક્લિનિક ચલાવી રહ્યા હોવાનો દાવો કર્યો હતો. તેણે વધુ જુબાની આપી છે કે ૨૬મી જુલાઈ, ૧૯૯૮ના રોજ પોલીસે તેને ફરિયાદી ભરતના ઘરે બોલાવ્યો હતો અને જ્યારે તે ત્યાં પહોંચ્યો ત્યારે પોલીસે તેને કહ્યું હતું કે આરોપીએ ચલણી નોટો ગળી લીધી છે અને તેઓ ઈચ્છે છે કે તે તેના મોંમાંથી તે જ બહાર કાઢે અને તેણે ઓપરેશન કરવું પડ્યું. તેની ઉલટ તપાસમાં, તેણે સ્વીકાર્યું છે કે તે બિન-મેટ્રિક છે અને તેની પાસે તબીબી અભ્યાસ સંબંધિત કોઈ પ્રમાણપત્ર નથી. તેણે એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે તેને ખબર નથી કે આ છટકું કેવી રીતે ચલાવવામાં આવે છે.

૧૩. ફ.સા.નં.૪ રમણ લક્ષ્મણ પરમારે જુબાની આપી છે કે તે એ. સી. બી. માં પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર તરીકે ફરજ બજાવતો હતો. તેણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે ૨૫મી જુલાઈ, ૧૯૯૮ના રોજ ફરિયાદીએ તેની કચેરીની મુલાકાત લીધી હતી અને ફરિયાદ નોંધાવી હતી કે અપીલકર્તા આરોપીએ તેની (જેલ) બહાર નીકળવા માટેની કાર્યવાહી શરૂ ન કરવા માટે રૂ. ૫,૦૦૦/-ની માંગ કરી છે અને સૌપ્રથમ તેણે રૂ. ૫,૦૦૦/-ની માંગ કરી છે અને તેણે ૨૬મી જુલાઈ, ૧૯૯૮ના રોજ તેના ઘરે ઉક્ત રકમ આપવાનું વચન પણ આપ્યું છે. પોતાની ફરિયાદ નોંધાવ્યા બાદ તેમણે પંચો અને ફરિયાદીને દરોડા કેવી રીતે ચલાવવામાં આવશે તેની વિગતવાર માહિતી આપી હતી.

ત્યારબાદ, ફરિયાદીને લાંચની રકમ રજૂ કરવાનું કહેવામાં આવતા, તેણે રૂ. ૫૦૦૦ ની ચલણી નોટો રજૂ કરી હતી. ત્યારબાદ ચલણી નોટો પર એન્ટ્રેસીનનો પાવડર લગાવવામાં આવ્યો હતો અને પાર જાંબલી લેમ્પનો પ્રયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. ૨૬મી જુલાઈ, ૧૯૯૮ના રોજ દરોડા પાડનાર પક્ષ ફરિયાદીના સ્થળ પર પહોંચ્યો હતો અને દરોડા પાડવામાં આવ્યા હતા અને દરોડામાં

આરોપી ઉપરોક્ત ચલણી નોટો સાથે લાલ હાથે પકડાયો હતો, જે તેણે તેના મોંમાં ગળી હતી. આરોપીના મોંમાંથી ચલણી નોટો બહાર કાઢવા માટે, ફ.પ.સા. -૩ ડૉક્ટરને બોલાવવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ તેણે આરોપીના મોંમાંથી ચિપીયાની મદદથી ચલણી નોટો બહાર કાઢી હતી.

તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ઉપરોક્ત નોટો પારજાંબલી લેમ્પ દ્વારા તપાસવામાં આવી હતી અને ચલણી નોટોમાંથી લાળ અને લોહીના ડાઘા મળી આવ્યા હતા.તેણે વધુમાં કહ્યું છે કે પાર જાંબલી લેમ્પના પ્રકાશમાં આરોપીના બંને હાથની આંગળીની ટીપાં પર અને તેના ગણવેશ પર તેના પેન્ટના જમણા ખિસ્સાની ધાર પર અને તેના ખિસ્સાના અંદરના ભાગમાં એન્ટ્રેસીન પાવડરના નિશાન જોવા મળ્યા હતા.તેમણે વધુમાં કહ્યું કે શર્ટ અને પેન્ટ જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમની હાજરીમાં પારજાંબલી લેમ્પની તમામ તપાસ કરવામાં આવી હતી.

૧૪. ફ.પ.સા. -૫ ડીએસપી હસમુખ નારાયણ પટેલે જુબાની આપેલ છે કે તેઓ નાયબ પોલીસ અધિક્ષક તરીકે સેવા આપી રહ્યા હતા અને તેમણે મંજૂરી આપી હતી જે તેમના પુસ્તકમાંથી સાબિત થઈ હતી.

૧૫. ફ.સા.નં. - ૬ નરેશચંદ્ર ભિખા કોરલવાલાએ જુબાની આપી છે કે તેમણે તપાસ હાથ ધરી છે અને ચેરશીટ દાખલ કરી છે. ફ.સા.નં. -૭ ફતેસિંહ વીરાએ તેમની ઉલટ તપાસ માં જુબાની આપી છે કે તેઓ દરોડા પાડતા પક્ષના સભ્ય હતા. તેમણે વધુમાં સ્વીકાર્યું છે કે ચલણી નોટોમાંથી લાળ અને લોહીના ડાઘા મળી આવ્યા હતા પરંતુ ચલણી નોટો ન્યાય સહાયક વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળામાં અભિપ્રાય માટે મોકલવામાં આવી ન હતી.

૧૬. વર્તમાન દાવો , આ અદાલતે વિદ્વત નીચેની અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને સજાની પુષ્ટિ કરવા માટે વાજબી શંકાની પર યોગ્ય, વિશ્વસનીય અને નક્કર પુરાવા છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે પુરાવાની તપાસ કરવી જરૂરી છે.જો દફતર પર આવા કોઈ પુરાવા ન હોય, તો

તે ઘટનામાં, દરોડા પાડવામાં આવ્યા હતા અને વસૂલાત કરવામાં આવી હતી તે હકીકતને ધ્યાનમાં લીધા વિના, દોષિત ઠેરવી શકાતો નથી કારણ કે માંગ અને સ્વીકૃતિની હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને તેના દાવાને વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાની જવાબદારી ફરિયાદી પક્ષ પર છે.

૧૭. આ સમયે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના કેટલાક નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપવો ફળદાયી રહેશે.(૨૦૦૯) ૬ એસ.સી.સી. ૫૮૭ માં પ્રસીધ્ધ થયેલ એ. સુબૈર વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્યના દાવો, કાયદાની કલમ ૭ અને ૧૩ (૧) (ડી) ના વૈધાનિક નિર્ધારણના હેતુ પર ધ્યાન આપતી વખતે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે ફરિયાદી પક્ષે અન્ય કોઈપણ ફોજદારી ગુનાની જેમ વાજબી શંકાથી પર રહીને આરોપ સાબિત કરવો પડશે અને જ્યાં સુધી તે અન્યથા માંગના યોગ્ય પુરાવા અને ગેરકાયદેસર વળતરની સ્વીકૃતિ દ્વારા સ્થાપિત ન થાય ત્યાં સુધી આરોપીને નિર્દોષ ગણવો જોઈએ, જે દોષિત ઠેરવવા માટે જરૂરી મહત્વપૂર્ણ ઘટકો છે.

૧૮. કેરળ રાજ્યનો દાવો અને અન્ય વિ. સી.પી.રાવે (૨૦૧૧) ૬ એસ.સી.સી. ૪૫૦ માં પ્રસીધ્ધ થયેલ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે તેના અગાઉની કહેવતને પુનરાવર્તિત કરતા, સમાન ગુનાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું માન્યું હતું કે માત્ર વસૂલાત પોતે જ આરોપી સામેના આરોપને સાબિત કરશે નહીં અને લાંચની ચુકવણીને સાબિત કરવા અથવા આરોપીએ સ્વેચ્છાએ પૈસા સ્વીકાર્યા હતા તે બતાવવા માટે કોઈ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં તેને લાંચ તરીકે જાણીને, દોષિત ઠેરવી શકાતો નથી.૧૯. કાયદાની કલમ ૭ અને ૧૩ની અનિવાર્ય પૂર્વજરૂરીયાતોને સમજવા માટે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા તાજેતરમાં કરવામાં આવેલા નિવેદનમાં, B.Jayaraj Vs ના દાવો માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા તેને રેખાંકિત કરવામાં આવ્યું છે. એ.આઈ.આર. ૨૦૧૪ એસ. સી. (સપ) ૧૮૩૭માં એ.પી.રાજ્યએ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવ્યું હતું કે, માંગણીના પુરાવા વિના આરોપી પાસેથી ચલણી નોટો રાખવાથી અને તેની વસૂલાત કરવાથી કાયદાની કલમ

૭ તેમજ ૧૩ (૧) (ડી) (૧) અને (૨) હેઠળ ગુનો સ્થાપિત થશે નહીં.

એવું પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યું છે કે ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગના કોઈ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, કોઈ મૂલ્યવાન વસ્તુ અથવા આર્થિક લાભ મેળવવા માટે ભ્રષ્ટ્ર અથવા ગેરકાયદેસર માધ્યમોનો ઉપયોગ અથવા જાહેર સેવક તરીકે પદનો દુરુપયોગ સાબિત કરી શકાતો નથી. આમ, માંગનો પુરાવો એ કાયદાની કલમ ૭ અને ૧૩ હેઠળ ગુના માટે અનિવાર્ય અનિવાર્યતા અને વ્યાપક આદેશ હોવાનું માનવામાં આવ્યું છે. કાયદાની કલમ ૨૦, જે તેમાં કલ્પના કરવામાં આવી છે તે મુજબની ધારણાને મંજૂરી આપે છે, એવું માનવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે તે માત્ર કલમ ૭ હેઠળના ગુના માટે જ વિસ્તારી શકાય છે અને કાયદાની કલમ ૧૩ (૧) (ડી) (i) અને (ii) હેઠળના ગુનાઓ માટે નહીં, તે કોઈ પણ સત્તાવાર કાર્ય કરવા અથવા ન કરવા માટે ગેરકાયદેસર લાભ સ્વીકારવાના પુરાવા પર પણ આકસ્મિક છે. ગેરકાયદેસર સંતોષ સ્વીકારવાના આવા પુરાવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો, જો માંગનો પુરાવો હોય તો જ તે અનુસરવામાં આવી શકે છે. સ્વયંસિદ્ધ રીતે, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે માંગના પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, કાયદાની કલમ ૨૦ હેઠળ આવી કાનૂની ધારણા પણ ઊભી થશે નહીં.

૨૦. ફોજદારી કેસોમાં ન્યાયના વહીવટની જાળ (આંટીઘુંટી) માંથી પસાર થતા સુવર્ણ સિદ્ધાંતને પુનરાવર્તિત કરતા, (૨૦૧૩) ૧૨ એસ. સી. સી. ૪૦૬માં નોંધાયેલા સુજીત વિશ્વાસ વિરુદ્ધ આસામ રાજ્યના આદેશ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે શંકા, ભલે ગમે તેટલી ગંભીર હોય, તે સાબિતીનું સ્થાન લઈ શકતી નથી અને ફરિયાદી પક્ષ તેના કેસને "કદાચ" સાચું હોવાના ક્ષેત્રમાં મૂકી શકે તેમ નથી, પરંતુ કોઈપણ સંભવિત અનુમાન અથવા અનુમાનથી દૂર રહેવા માટે તેને "સાચું હોવું જ જોઈએ" ના ક્ષેત્રમાં ઉત્તર કરવું પડશે. એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે, અદાલતે એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે ન્યાયની નિષ્ફળતા ટાળી શકાય અને જો તથ્યો અને સંજોગોમાં બે મંતવ્યો બુદ્ધિગમ્ય હોય, તો આરોપીઓને શંકાનો લાભ આપવો જોઈએ.

૨૧. ઉપરોક્ત તથ્યાત્મક સ્થિતિની પૃષ્ઠભૂમિમાં અને દફતર પરના પુરાવાના એકંદર વિશ્લેષણ પર, ફરિયાદી પક્ષે ગેરકાયદેસર સંતોષના ત્રણ મુખ્ય ઘટકો સાબિત કરવા પડશે, એટલે કે પાવડરવાળી ચલણી નોટની માંગ, સ્વીકૃતિ અને વસૂલાત.જ્યાં સુધી ગેરકાયદેસર સંતોષની માંગ અને સ્વીકૃતિની વાત છે, ફ.પ.સા. ૧ ફરિયાદી તેમજ ફ.પ.સા. -૨ પંચને સુનાવણી દરમિયાન પ્રતિકૂળ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે અને તેઓએ કાર્યવાહીના દાવો ને સમર્થન આપ્યું નથી.

વધુમાં, પંચોએ ફરિયાદી અને આરોપી વચ્ચે થયેલી વાતચીત સાંભળી ન હતી.તેમના પુરાવાઓમાં પણ, તેઓએ સ્પષ્ટ અને ચોક્કસ રીતે સ્વીકાર્યું છે કે ન તો આરોપીએ ફરિયાદી પાસેથી કોઈ રકમ માંગી હતી અને ન તો આરોપીએ તેમની હાજરીમાં કંઈપણ સ્વીકાર્યું હતું.મામલાના તે દ્રષ્ટિકોણમાં, મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓ એટલે કે ફરિયાદી અને પંચોના પુરાવાઓમાંથી કંઈપણ બહાર આવતું નથી.

૨૨. ફરિયાદી પક્ષનો દાવો છે કે લાંચ સ્વીકારતી વખતે ૩૯ ચલણી નોટો હતી, જેમાંથી ૩ ચલણી નોટો રૂ. ૫૦૦/- હતી અને ૩૫ ચલણી નોટો રૂ. ૧૦૦/- હતી અને એક ચલણી નોટ રૂ. ૧૦/- ની હતી અને તે બંડલમાં હતી અને આરોપીએ તેને પોતાના મોંમાં ગળી હતી.તેના મોંમાંથી ચલણી નોટો કાઢવા માટે, ફ.સા.નં. -૩ ડૉક્ટરને બોલાવવામાં આવ્યા હતા અને ડૉક્ટરે આરોપીના મોંમાંથી ચિમટાની મદદથી નોટો બહાર કાઢી હતી.

જો કે. પી. ડબલ્યુ.- ૩ ડો. વિશ્વાસ એ ફરિયાદી પક્ષના દાવો ને ટેકો આપ્યો નથી અને તેને પ્રતિકૂળ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે અને તેણે આગળ કહ્યું છે કે તે પશ્ચિમ બંગાળનો રહેવાસી છે અને તે ગુજરાતી ભાષા જાણતો ન હતો.તેણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે તેની પાસે તબીબી અભ્યાસ સંબંધિત કોઈ પ્રમાણપત્ર નથી અને તેણે આરોપીના મોંમાંથી ચલણી નોટો બહાર કાઢી હોવાનું પ્રમાણિત કરતું કોઈ પ્રમાણપત્ર બહાર પાડ્યું નથી.

જો કે, આંક૧૮ ખાતે ૩ અને ૪ લીટીઓમાં ચાલણમા રહેલ પ્રમાણપત્ર સ્થાનિક ગુજરાતી

ભાષામાં લખી રાખ્યું છે.

૨૩. પુરાવાના ઉપરોક્ત સ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું લાગે છે કે વિદ્વત નીચેની અદાલતે દફતર પરના પુરાવાનું મુલ્યાંકન કરતી વખતે એ હકીકત પર વધુ ભાર મૂક્યો હતો કે આરોપી ફરિયાદીના ઘરે આવ્યો હતો અને પંચોની હાજરીમાં આરોપીના મોંમાંથી પાવડરવાળી ચલણી નોટો મળી આવી હતી. એવું પણ માનવામાં આવે છે કે એક સ્વતંત્ર એટલે કે ડૉક્ટરે આરોપીના મોંમાંથી નોટો બહાર કાઢી હતી અને ચલણી નોટોમાંથી લાળ તેમજ લોહીના ડાઘા મળી આવ્યા હતા અને વધુમાં પંચનામા સાથે વસૂલાત અને જમી નોંધપત્રની ગણતરી કરવામાં આવી હતી.

જો કે, માંગ અને સ્વીકૃતિની હકીકત અંગે કોઈ નક્કર પુરાવા સામે આવતા નથી. એવું લાગે છે કે માંગ અને સ્વીકૃતિના સંદર્ભમાં વિદ્વત નીચલી અદાલતનું તારણ ધારણા અને અનુમાનો પર આધારિત છે જેને આવા પ્રકારના કેસો હેઠળ મંજૂરી નથી કારણ કે ફરિયાદી પક્ષ અગ્રણી પુરાવા દ્વારા માંગ અને સ્વીકૃતિ અંગે વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવા માટે બંધાયેલો છે.

૨૪. પુરાવાના ઉપરોક્ત સ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યારે માંગ અને સ્વીકૃતિ સાબિત થતી નથી, જે ગેરકાયદેસર સંતોષ સ્વીકારવાના અપરાધને સ્થાપિત કરવા માટે અત્યાર સુધી મહત્વપૂર્ણ ઘટકો છે અને પરિણામે, અપીલકર્તા પાસેથી જાળમાં ફસાયેલી ૩૯ પાવડરવાળી ચલણી નોટોની વસૂલાત અર્થહીન બની જાય છે. આરોપીઓએ ૩૯ ચલણી નોટો ગળી હતી જે બંડલમાં હતી તે ફરિયાદી પક્ષની વાત કોઈ પણ સામાન્ય માણસની સમજની બહાર છે અને એટલું જ નહીં તપાસ અધિકારીએ પોતે સ્વીકાર્યું હતું કે આરોપીના મોંમાંથી મળી આવેલી ચલણી નોટો વિશ્લેષણ માટે એફ.એસ.એલ.ને મોકલવામાં આવી ન હતી જેથી લાળ અને લોહીના ડાઘા આરોપીના હતા તે સ્થાપિત કરી શકાય. મામલાના આ દ્રષ્ટિકોણમાં, વિદ્વત નીચેની અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ તારણો દફતર પર ઉપલબ્ધ પુરાવા સાથે સુસંગત નથી.

તેથી, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા આવા તમામ કૃત્યોને સાબિત

કરવા માટે કોઈ ચોક્કસ અને નિર્ણાયક પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, વિદ્વાન નીચેની અદાલત જજ દ્વારા નોંધાયેલી સજા ટકાઉ નથી.રપ. પરિણામે, ગેરકાયદેસર વળતરની માંગને સાબિત કરવામાં ફરિયાદી પક્ષની નિષ્ફળતા જીવલેણ ગણાશે અને કાયદાની કલમ ૭ અથવા ૧૩ હેઠળ ગુનાના આરોપી વ્યક્તિ પાસેથી માત્ર રકમની વસૂલાત તે હેઠળ તેને દોષિત ઠેરવશે નહીં.

૨૬. ઉપર નોંધાયેલા કારણોસર, આ અપીલ સફળ થાય છે.વિશેષ ભ્રષ્ટાચાર દાવા નંબર ૧/ ૧૯૯૯ માં વિદ્વાન સંયુક્ત જિલ્લા ન્યાયાધીશ અને વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ, ઝડપી અદાલત નંબર ૧, ભરૂચ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશ ને રદબાતલ કરવામાં આવે છે. અપીલકર્તાને તેની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે છે. જામીન બાંહેધરી, જો કોઈ હોય તો, રદ કરવામાં આવે છે. દંડ, જો ચૂકવવામાં આવે તો, અપીલકર્તાને પરત કરવામાં આવે. જામીન, જો કોઈ હોય તો તે રદ કરવામાં આવશે. આર એન્ડ પી (દફતર અને કાર્યવાહીઓ) ને તાત્કાલિક નીચેની અદાલતમાં પરત મોકલવામાં આવે.

(ન્યાયાધીશ – શ્રી આર.પી. ઢોલરીયા)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.